

Landbouwkundige onderbouwing tijdelijke vrijstelling art. 38 Wgb voor de middelen Tracer en Buiten reikwijdte verzoek ter beheersing van *Drosophila suzukii* in de onbedekte teelt van kers

Opgesteld door:

NVWA, Afdeling Expertise, Team Gewasbescherming en Natuur

Februari 2022

Inleiding

Situatie in het kort

De Nederlandse Fruittelers Organisatie heeft een verzoek tot vrijstelling, conform art. 38 van de WGB, ingediend bij het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Het verzoek betreft een vrijstelling voor het middel Tracer, op basis van de werkzame stof spinosad Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek ter beheersing van *Drosophila suzukii* (suzuki-fruitvlieg) in de onbedekte teelt van kers.

Teelt

Kersen (CBS 2020: 787 ha) worden verspreid over het land geteeld. Het grootste areaal bevindt zich in Gelderland, Noord-Brabant, Limburg, Utrecht en Zeeland. De oogst van de kersen vindt vooral plaats in de maanden juni tot en met augustus. De kersen zijn bestemd voor consumptiedoeleinden.

Organisme

De suzuki-fruitvlieg legt eieren in vruchten van zacht fruit, die af beginnen te rijpen, maar ook wel in onrijp fruit. De larven ontwikkelen zich in de vruchten. Kleinfruit (o.a. aardbei, frambozen en bessen) en steenfruit (vooral kersen en pruimen) zijn de gewassen die het meest vatbaar zijn voor aantasting door de suzuki-fruitvlieg. Wilde planten en beschadigd fruit zijn ook waard voor dit insect. De larven zitten tijdens de oogst in aangetaste vruchten.

De aanvangspopulatie van de volwassen exemplaren na overwintering is laag, maar de populatie kan zich daarna gedurende het seizoen, door het grote aantal afgezette eieren, weer snel opbouwen. Vanaf het voorjaar gaan de vrouwtjes op zoek naar vruchten om hun eieren in af te zetten. Zij vermeerderen zich dan op vroeg rijpende vruchten (zoals kersen en pruimen), waarna in volgende cycli ook eieren worden afgezet op vruchten die later afrijpen. Vanaf tweede helft mei/begin juni worden aangetaste kersen aangetroffen. Bij warm Nederlands zomerweer is de generatieduur van suzuki-fruitvlieg ruim twee weken. Onder Nederlandse klimaatomstandigheden kunnen zich zes generaties ontwikkelen.

Landbouwkundige criteria art. 38 Wgb

Bijzondere omstandigheden

Aanleiding

In de afgelopen jaren heeft de suzuki-fruitvlieg zich in Zuid-Europa gevestigd, verspreid en veel schade veroorzaakt. Sinds omstreeks 2011 komt het insect ook in Nederland voor en heeft het zich sinds 2013 verspreid over het hele land.

Concreet perspectief

In 2015 t/m 2021 waren een middel op basis van spinosad en een middel op basis van Buiten reikwijdte verzoek vrijgesteld ter bescherming van de onbedekte teelt van kers tegen suzuki-fruitvlieg.

De werkzame stof spinosad is goedgekeurd tot 30 april 2022 (lijst van goedgekeurde werkzame stoffen van Verordening (EG) nr. 1107/2009). De toelatinghouder streeft ook in Nederland naar een toelating in kers. Na de renewal van de werkzame stof, die verwacht wordt in 2023, zullen de herregistratiedossiers ingediend worden. Dit middel is daarmee niet beschikbaar in 2022.

Buiten reikwijdte verzoek

Sinds 1 juli 2017 geldt voor nieuwe vrijstellingsaanvragen dat er binnen drie jaar perspectief moet zijn op een oplossing. Voor vrijstellingsaanvragen die voor deze datum zijn ingediend, geldt deze termijn vooralsnog niet. De NVWA constateert dat sinds 2015 het verkrijgen van een reguliere toelating in Nederland van een middel op basis van spinosad Buiten reikwijdte verzoek zicht gaf op concreet perspectief, maar dat er geen sprake meer is van een kortstondige overbrugging naar een reguliere oplossing. Vanuit het belang van de transitie naar een weerbaar teeltsysteem, zoals beschreven in de Toekomstvisie gewasbescherming 2030, is het gewenst dat de aanvrager op korte termijn inzet op alternatieven.

Conclusie Tracer: De aanvraag voldoet aan de eis van bijzondere omstandigheden. De toelatinghouder en de sector leveren inspanningen om te komen tot een oplossing. Er is perspectief voor de toelating van een middel op basis van spinosad in de onbedekte teelt van kers.

Buiten reikwijdte verzoek

Alternatieven

Maatregelen:

Hygiënische maatregelen, zoals geen fruit op de composthoop gooien, dragen bij aan de beheersing van suzuki-fruitvlieg. Alle rijpe en oogstrijpe vruchten verwijderen, waardoor

deze geen besmettingsbron zijn en niet in de handel komen, is niet uitvoerbaar. In de grote steenfruitbomen lukt het niet om alle vruchten te oogsten.

Een open gewas, een kort gemaaide ondergrond en schone zwartstroken zorgen voor minder schaduw en vocht, waardoor de suzuki-fruitvlieg zich minder makkelijk kan vestigen.

Door vroeg te oogsten en snel te koelen is met een beginnende aantasting nog een te verkopen product te realiseren, maar dit kost kwaliteit en kwantiteit.

Er is praktijkervaring opgedaan met het innetten van boomgaarden met insectengaas. Het moment van aantasting kan door innetten worden verlaat, waardoor de aantasting uiteindelijk lager uitkomt. Bij zoete kersen is het een perspectiefvolle optie, die in de praktijk steeds meer wordt toegepast. Inmiddels wordt het toegepast op meer dan 50% van het areaal zoete kersen. Deze methode is bij zure kers minder snel economisch rendabel omdat in deze boomgaarden een basisconstructie voor regenkapen, waar insectengaas aan vastgemaakt kan worden, ontbreekt. Hierdoor is de investering in zure kers veel hoger. Er is sinds december 2020 een mogelijkheid tot MIA/Vamil subsidie van het RVO voor het innetten van fruitgewassen. Mogelijk maakt dit het plaatsen van insectengaas economisch rendabel. Het innetten is niet overal toegestaan op basis van ruimtelijke ordeningsregelingen. Bij zomerse buien en veel wind is er een groot risico op het kapot- en loswaaien van het insectengaas en het omwaaien van de constructie. Wanneer gaten groter dan 1 mm ontstaan, kunnen de fruitvliegjes hier door naar binnen. Daarnaast ontstaat een warmer en vochtiger klimaat onder het net met meer kans op vruchtroet.

Praktijkproeven met parasitaire nematoden geven aan dat 50% doding mogelijk is. Dit is echter alleen effectief tegen de fruitvliegmaden op het moment dat al forse schade is ontstaan in het perceel. Uit (inter)nationaal onderzoek zijn nog geen natuurlijke vijanden naar voren gekomen die in de praktijk kunnen worden ingezet.

In 2021 is in Groot Brittannië in een perceel aardbeien een proef uitgevoerd met het inzetten van steriele mannetjes van de suzuki-fruitvlieg. De resultaten waren goed. In 2022 zal ook onderzoek in kers en framboos worden uitgevoerd en wordt er een pilot voor een productielijn opgezet.

Er zijn praktijkproeven gedaan met vallen voor de monitoring van fruitvliegen. In kersenboomgaarden zijn deze echter onvoldoende effectief, met name door concurrentie met het rijpende fruit. Dit insect komt algemeen voor en kan zich zeer goed verplaatsen. De ei-afzet start zodra de kersen beginnen te kleuren.

Met niet-chemische maatregelen kan de schade worden beperkt. Sommige methoden bevinden zich echter nog in de onderzoeksfase, of kunnen niet onder alle omstandigheden of regio's worden toegepast.

Toegelaten middelen, goedgekeurde basisstoffen en voormalige RUBmiddelen

In de onbedekte teelt van kersen zijn middelen tegen insecten beschikbaar op basis van abamectine, acetamiprid, *Bacillus thuringiensis* subsp. Aizawai, *Bacillus thuringiensis* subsp. Kurstaki, diammoniumfosfaat (basisstof), flonicamid, indoxacarb, *Metarhizium anisopliae* stam F52, pirimicarb, spirotetramat, talk (basisstof), *Urtica* spp. (basisstof) en zepen (voormalig RUBmiddel). Middelen op basis van abamectine, acetamiprid, *Bacillus thuringiensis*, diammoniumfosfaat, flonicamid, indoxacarb, *Metarhizium anisopliae*,

pirimicarb, *Urtica* spp. en zepen hebben geen tot onvoldoende werking tegen suzuki-fruitvlieg.

Middelen op basis van spirotetramat hebben een systemische werking, waarbij het essentieel is dat deze op een groeiend gewas worden toegepast. Tijdens de rijpingsperiode is de groei van het gewas echter beperkt waardoor de werking van het middel in die fase onvoldoende is. Uit onderzoek is bekend dat dit middel een beperkte werking heeft tegen suzuki-fruitvlieg. Het werkt alleen tegen de larve in de vrucht. Door de lange veiligheidstermijn van 21 dagen is dit middel voor de beheersing van suzuki-fruitvlieg in de oogstperiode geen alternatief.

Talk is als basisstof toegelaten in de teelt van kers tegen suzuki-fruitvlieg. Het is een repellant (d.m.v. een fysieke barrière). Volgens de aanvrager valt de werking in de praktijk tegen. Bovendien geeft toepassing van talk een wit residu op de vruchten, waardoor deze onverkoopbaar worden.

Met de toepassing van deze maatregelen en middelen kan suzuki-fruitvlieg niet afdoende beheerst worden.

Landbouwkundige noodzaak voor vrijstelling van 2 middelen:

De oogst in een perceel met diverse kersenrassen duurt 6 tot 8 weken. De werkingsduur van een middel op basis van spinosad is 5 tot 7 dagen

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

Beide middelen mogen maximaal 2 keer per 12 maanden worden toegepast. Het is daardoor onvoldoende wanneer alleen één van beide middelen zou worden vrijgesteld. Voor een effectieve beheersing van suzuki-fruitvlieg zijn beide middelen nodig.

Conclusie:

Een landbouwtechnisch doelmatige onbedekte teelt van kers is met het beschikbare pakket aan maatregelen en middelen niet mogelijk.

Gevaar

Suzuki-fruitvlieg komt verspreid over het hele land voor. De larven zitten tijdens de oogst in de vruchten, waardoor de houdbaarheid sterk afneemt. Bovendien is er een nultolerantie bij de afnemers, wat inhoudt dat de hele partij onverkoopbaar is als enkele aangetaste vruchten in een partij aangetroffen worden.

De aantasting van kers door suzuki-fruitvlieg geeft met name in de late oogst vruchtuival tijdens of na de oogst. Zonder de vrij te stellen middelen, loopt de aantasting aan het einde van het oogstseizoen op late rassen op tot 100%. De aanvrager schat in dat de economische schade gemiddeld over het hele jaar 50% (zoete kers) tot 60% (zure kers) is.

Conclusie:

Een landbouwtechnisch doelmatige onbedekte teelt van kers in Nederland wordt bedreigd door onvoldoende mogelijkheden tot beheersing van suzuki-fruitvlieg.

Eindconclusie Tracer

Vrijstelling conform art. 38 Wgb, van Tracer in de onbedekte teelt van kers voldoet aan de landbouwkundige criteria. Suzuki-fruitvlieg is een teeltbedreigend probleem voor de onbedekte teelt van kers, waarvoor momenteel het beschikbare pakket aan maatregelen en middelen niet afdoende is. De aanvraag voldoet aan de eis van bijzondere omstandigheden, er is perspectief voor de toelating van een middel op basis van spinosad.

Buiten reikwijdte verzoek

Aangevraagde periode

Tracer: 01-05-2022 tot en met 15-08-2022

Buiten reikwijdte verzoek

Aangevraagde toepassing

Tracer: toegelaten onder toelatingsnummer 12567

Toelatinghouder: Corteva Agriscience

Wettelijk Gebruiksvoorschrift

Het middel is uitsluitend toegestaan als insectenbestrijdingsmiddel voor het professionele gebruik door middel van een gewasbehandeling in de volgende toepassingsgebieden (volgens Definitielijst toepassingsgebieden versie 2.2 Ctgb juni 2019) onder de hierna vermelde toepassingsvoorwaarden.

Toepassingsvoorwaarden

Toepassings- gebied	Te bestrijden organisme	Dosering (middel) per toepassing	Maximale dosering (middel) per toepassing	Maximaal aantal toepassingen per teeltcyclus	Minimum interval tussen toepassingen in dagen	Veiligheidstermijn in dagen
Kers (onbedekte teelt)	suzuki- fruitvlieg	0,02 %	200 ml/ha	2	7	7

Overige toepassingsvoorwaarden

Om in het water levende organismen te beschermen is toepassing van het middel in de teelt van kersen in percelen die grenzen aan oppervlaktewater uitsluitend toegestaan indien op het gehele perceel gebruik gemaakt wordt van:

- een techniek uit tenminste de klasse DRT 97,5 in combinatie met een teeltvrije zone van 4,5 meter of
- een techniek uit tenminste de klasse DRT 99.

Om niet tot de doelsoorten behorende geleedpotigen/insecten te beschermen is toepassing van het middel in de teelt van kersen en druiven in percelen die niet grenzen aan oppervlaktewater uitsluitend toegestaan indien op het gehele perceel gebruik gemaakt wordt van een techniek uit tenminste de klasse DRT 97,5.

Gevaarlijk voor bijen. Om de bijen en andere bestuivende insecten te beschermen mag u dit product niet gebruiken op in bloei staande gewassen. Gebruik dit product niet op plaatsen waar bijen actief naar voedsel zoeken. Gebruik dit product niet in de buurt van in bloei staand onkruid. Verwijder onkruid voordat het bloeit.

Let op: dit middel kan schadelijk zijn voor natuurlijke vijanden. Raadpleeg deskundigen (uw leverancier van natuurlijke vijanden, de producent van dit middel, uw adviseur) over het gebruik van dit middel in combinatie met het gebruik van natuurlijke vijanden.

Aangevraagde toepassing

Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

GAP Table

GAP review: December 2021

PPP: **Tracer**

Formulation type: SC

Active substance: spinosad, 480 g/L

Applicant: Dow AgroSciences B.V.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Use No.	Crop and or situation (crop destination / purpose of crop)	F, G or I	Pest or group of pests controlled (additionally: developmental stages of the pest or pest group)	Application			Application rate			PHI(days)	Remarks: e.g. safener/synergist per ha recommended or mandatory tank mixtures
				Method/Kind	Timing/growth stage of crop & season	Max. number (min. interval between applications) a) per use b) per crop/season	L product/ha a) max. rate per appl. b) max. total rate per crop/season	kg as/ha a) max. rate per appl. b) max. total rate per crop/season	Water l/ha min/max		
1.	cherry	F	<i>Drosophila suzukii</i>	Foliar application	BBCH 77-89 (May-August)	2 (7)	0.02% (0.20)	0.096	1000	7	

GAP Table

GAP review: 2022

Buiten reikwijdte verzoek

